

Valikkursus “Rändav maailm”

Valikkursuse lühikirjeldus

Valikkursus “Rändav maailm” aitab õpilastel mõista rännet kui mitmetahulist ja vastuolulist nähtust, mis on lahutamatu osa tänapäeva globaliseerunud maailmast. Kursus toetab õpilase kujunemist teadlikuks ja empaatiavõimeliseks maailmakodanikuks, kes suudab rändega seotud küsimusi käsitleda faktipõhiselt, mitmest vaatenurgast ja eetiliselt kaalutletult.

Kursus seob rände teema ühiskondlike, majanduslike, kultuuriliste, poliitiliste ja keskkonnaga seotud protsessidega ning tugineb gümnaasiumi geograafia, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse kohustuslikes kursustes omandatud teadmistele. Õppesisu lõimub maailmahariduse põhimõtetega, pakkudes võimalust mõista rände põhjuseid, tagajärgi ja tähendusi nii üksikisiku, kogukonna, riigi kui ka globaalsel tasandil.

Õppe käigus analüüsitakse rände eri vorme (vabatahtlik ja sundränne, töö- ja õpiränne, põgenemine, kliimaränne), rändepoliitika kujunemist ning avaliku arvamuse ja meedia rolli rändeteemade käsitlemisel. Erilist tähelepanu pööratakse turvalise ja austava arutelukeskkonna loomisele ning oskusele käsitleda tundlikke ja polariseerivaid teemasid.

Õppematerjalid on üles ehitatud Mari-Liis Jakobsoni loodud materjalidele, mis on leitavad [Rändekooli platvormilt](#).

Gümnaasiumi õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- huvitub rändega seotud globaalsetest ja regionaalsetest protsessidest ning uurib nende põhjusi ja tagajärgi;
- kujundab süsteemse arusaama rände seostest ühiskonna, majanduse, poliitika, kultuuri ja keskkonnaga;
- mõistab rände mitmetahulisi mõjusid nii lähte- kui ka sihtriikidele;
- väärtustab inimõigusi, inimväärikust, kultuurilist mitmekesisust ja sotsiaalset õiglust;
- arendab empaatiat ja mitmeperspektiivset mõtlemist, oskates näha rändega seotud küsimusi erinevate osapoolte vaatenurgast;
- kujundab hoiakuid ja oskusi, mis toetavad teadlikku ja vastutustundlikku osalemist ühiskondlikes aruteludes;
- kasutab mitmekesiseid ja usaldusväärseid teabeallikaid ning hindab rändeteemalist infot kriitiliselt.

Valikkursuse õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- selgitab rändega seotud põhimõisteid ning eristab rände erinevaid liike ja põhjuseid;
- kirjeldab rände ajaloolist kujunemist ja selle seoseid tänapäevaste rändeprotsessidega;
- mõistab rände majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist ja poliitilist mõju nii lähte- kui ka sihtriikidele;
- selgitab rändepoliitika ja varjupaigasüsteemi eesmärgid ning toimimist;
- analüüsib ebaseadusliku rände, inimkaubanduse ja sundrände põhjuseid ning võimalikke ennetus- ja lahendusviise;
- mõistab lõimumise tähendust ja sellega seotud väljakutseid;
- selgitab kliimärände põhjuseid ja seoseid keskkonnamuutustega;
- analüüsib meedia ja avaliku arvamuse rolli rändeteemade kujundamisel;
- väljendab oma seisukohti argumenteeritult, austavalt ja tõenduspõhiselt.

Õppesisu

1. Mis on ränne?

- Rände mõiste ja põhimõisted (ränne, rändaja, sisseränne, väljaränne).
- Rände liigid: sise- ja välisränne, vabatahtlik ja sundränne.
- Ränne kui tänapäeva maailma kujundav nähtus ja selle aktuaalsus globaliseerunud ühiskonnas.

2. Rände ajalugu

- Ränne inimkonna ajaloos alates varasematest ajastutest.
- Rände põhjused eri ajaloo perioodidel (ressursid, töö, turvalisus, poliitika).
- Seosed ajalooliste protsesside (nt kolonialism, industrialiseerumine) ja tänapäevaste rändevooegade vahel.

3. Miks inimesed rändavad?

- Rändeotsust mõjutavad tegurid: individuaalsed, perekondlikud, kogukondlikud ja struktuursed.
- Sunniviisiline ja vabatahtlik ränne.
- Rändevõrgustikud ja nende roll rände kujunemisel ja jätkumisel.

4. Rändepoliitika: miks ja kuidas riigid rännet reguleerivad?

- Rändepoliitika eesmärgid ja põhimõtted.
- Riikide huvid rände reguleerimisel (julgeolek, majandus, sotsiaalsüsteem).
- Väliskogukonnad ja diasporaa ning nende roll lähteriikide jaoks.

5. Ebaseaduslik ränne

- Ebaseadusliku rände põhjused ja kujunemine.

- Ebaseadusliku rändega kaasnevad riskid ja ohud.
- Võimalused ebaseadusliku rände ennetamiseks.

6. Inimkaubandus

- Inimkaubanduse mõiste ja peamised vormid.
- Inimkaubanduse põhjused ja toimemehhanismid.
- Inimkaubanduse tagajärjed üksikisikule ja ühiskonnale.

7. Inimkaubandust takistav seadusandlus ja ohvrid

- Rahvusvaheline ja riiklik seadusandlus inimkaubanduse vastu.
- Inimkaubanduse ohvritega seotud probleemid ja väljakutsed.
- Ohvrite abistamise ja ennetustöö võimalused.

8. Pagulased ja varjupaik

- Pagulase mõiste ja pagulasstaatuse kujunemine.
- Varjupaigasüsteemi alused Euroopa Liidus ja Eestis.
- Pagulaskriiside ennetamine ja humanitaarabi roll.

9. Väljaränne ja väliskogukonnad

- Väljarände mõju lähteriigile: võimalused ja probleemid.
- Väliskogukondade roll majanduses, kultuuris ja poliitikas.
- Riikide poliitika väliskogukondade suunal.

10. Rände majanduslik ja ühiskondlik mõju

- Rände mõju majandusele lähte- ja sihtriigis.
- Rände mõju ühiskonnale, sh tööturule ja sotsiaalsuhetele.
- Rände seosed rahvastikuprotsesside ja rahvastikupüramiidiga.

11. Lõimumine ja kohanemine

- Lõimumise ja kohanemise mõiste.
- Lõimumist toetavad ja takistavad tegurid.
- Lõimumispoliitika ja -praktika eri riikides.

12. Ukraina sõja mõjud rändes

- Ukraina sõjast tingitud rände eripära ja ajutise kaitse tähendus.
- Ukraina põgenike rände mõju rahvastikule, majandusele ja ühiskonnale Eestis ja mujal.

13. Ränne ja muusika

- Rände mõju muusikastiilide ja kultuurivormide kujunemisele.
- Näited muusika kaudu rändelugude ja identiteetide väljendumisest.

14. Kliimaränne

- Kliimarände mõiste ja põhjused.

- Kliimamuutuste mõju rändele.
- Võimalikud lahendused ja kohanemisstrateegiad kliimarändega seoses.

15. Ränne, avalik arvamus ja meedia

- Avaliku arvamuse kujunemine rändeteemadel.
- Erinevad hoiakud rände suhtes.
- Meedia roll, vastutus ja mõju avaliku arvamuse kujundamisel.
- Valeinfo, stereotüübid ja kriitilise meediatarbimise tähtsus.

Õpitulemused peatükkide kaupa

1. Mis on ränne?

1. teab rändega seotud põhimõisteid;
2. oskab selgitada, miks on rändega seotud teemad tänapäeva maailmas aktuaalsed ja olulised.

2. Rände ajalugu

1. loob seoseid ajaloo tundides õpitud teemade ja rände vahel;
2. jõuab järeldusele, et rändamine on toimunud inimkonna algusaegadest peale ja ka mitmed rände põhjused on jäänud samaks.

3. Miks inimesed rändavad?

1. oskab märgata erinevaid põhjuseid rändeotsuse tekkemise taga: individuaalsed, kogukondlikud/perekondlikud, võrgustikest tingitud ja/või struktuursed põhjused.
2. eristab sunniviisilist ja vabatahtlikku rännet;
3. teab, mida kujutavad endast rändevõrgustikud.

4. Rändepoliitika: miks ja kuidas riigid rännet reguleerivad?

1. teab, millistel põhjustel riigid rännet reguleerivad, mis on rändepoliitika eesmärgid;
2. selgitab, miks on riigi jaoks oluline hoida kontakti väliskogukondadega ja toob näiteid kontakti hoidmise viisidest.

5. Ebaseaduslik ränne

1. teab, miks tekib ebaseaduslik ränne;
2. oskab nimetada viise, kuidas ebaseaduslikku rännet ennetada saab;

6. Inimkaubandus

1. oskab selgitada, mida tähendab inimkaubandus ja tuua näiteid erinevatest inimkaubanduse liikidest;
2. nimetada inimkaubanduse põhjuseid;
3. oskab tuua näiteid inimkaubanduse tegevustest, eesmärkidest ja vahenditest.

7. Inimkaubandust takistav seadusandlus ja inimkaubanduse ohvrid

1. oskab tuua näiteid inimkaubandust takistavast seadusandlusest;
2. teab, millised raskused tulevad ette inimkaubanduse ohvritega tegelemisel;
3. toob näiteid, kuidas inimkaubanduse ohvreid aidata ja inimkaubandust ennetada.

8. Pagulased ja varjupaik

1. oskab selgitada, kes on pagulane ja kuidas pagulasstaatust saadakse;
2. omab esmast ülevaadet pagulaspoliitika korraldusest Euroopa Liidus ja Eestis;
3. toob näiteid võimalustest, kuidas pagulaskriise ennetada või tekkinud kriisides inimestele abi pakkuda.

9. Väljaränne ja väliskogukonnad

1. teab, millised probleemid ja võimalused kaasnevad väljarändega lähteriigile;
2. oskab tuua näiteid, milliseid poliitikaid riigid oma väliskogukondade suunal ajavad.

10. Rände majanduslik ja ühiskondlik mõju

1. oskab välja tuua rände positiivset ja negatiivset majanduslikku mõju nii sihtriigile kui ka lähteriigile;
2. oskab välja tuua näiteid rände positiivsest ja negatiivsest ühiskondlikust mõjust sihtriigile;
3. teab, kuidas mõjutab ränne tööturгу, inimeste ruumilist paiknemist ning rahvastikupüramiidi.

11. Lõimumine ja kohanemine

1. teab, mida kujutab endast rändaja ühiskonda lõimumine;
2. saab aru, mis lõimumist ja kohanemist takistada võib;
3. oskab tuua näiteid lõimumispoliitikast.

12. Ukraina sõja mõjud rändes

1. selgitab Ukraina sõjast tingitud rände eripära ja ajutise kaitse tähendust;
2. analüüsib Ukraina põgenike rände mõju rahvastikule, majandusele ja ühiskonnale.

13. Ränne ja muusika

1. oskab luua seoseid rände ja muusikastiilide kujunemise vahel.

14. Kliimaränne

1. teab, mida kujutab endast kliimaränne;
2. oskab tuua näiteid võimalikest lahendusetest kliimamuutusest põhjustatud rändele.

15. Ränne ja avalik arvamus

1. mõistab, kuidas kujuneb avalik arvamus;
2. teab, millised võivad olla erinevad hoiakud rändega seoses;
3. mõistab, kuidas meedia mõjutab avaliku arvamuse kujunemist;
4. oskab meediast saadud infot kriitiliselt hinnata.